

ÜMMET-İ MUHAMMED'İN GÖREVİ

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

نَفْسَ الْمُؤْمِنِ تَخْرُجُ رَشْحًا وَلَا أَحَبُّ مَوْتًا

كَمَوْتِ الْحِمَارِ مَوْتِ الْفَجَاءَةِ وَرُوحُ الْكَافِرِ تَخْرُجُ

مِنْ أَشَدِّ أَقْصَاهُ

(طس. عن ابن مسعود)

RE. 453/6 (Nefse'l-mü'minü tahrucü raşhan, ve lâ uhibbü mevten kemevti'l-himâri,

mevtü'l-füc'eti; ve rûhü'l-kâfiri tahrucü min eşdâkîhî)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Rabbimiz ibadetlerinizi kabul eylesin... Dileklerinizi, muradlarınızı ihsan eylesin... Dünya ve ahiretin hayırlarına cümlenizi nail eylesin...

Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafa SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir demet, Râmûzü'l-Ehâdîs isimli hadis kitabımızın 453. sayfasından okuyup izah etmeye çalışacağız.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına başlamazdan önce başta ve evvelen Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafa SAS Hazretleri'nin ruh-i pakine, sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın, ümmetliğimizin bir nişanesi olmak üzere ve onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahababının ruhlarına, ayrı ayrı dereceleri üzere hediye olsun diye.... Ve sâir enbiyâ ve mürselîn, cümle evliyaullah ve

mukarrabînin ruhlarına; ve bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan, verese-i enbiyâ olan sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyyemizin; sahabe-i kiram (rıdvanullâhi teâlâ aleyhim ecmaîn) hazeratından bize kadar güzere eylemiş olan silsilemizdeki şeyh efendilerin ve onların halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olmak üzere;

Okuduğumuz eseri cem ve te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hazretleri'nin ruhuna, kendisinden feyz aldığımız hocamız, üstadımız, mürşidimiz Muhammed Zâhid Kotku Efendi Hazretleri'nin ruhuna hediye olmak üzere; bu hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan diğer hadis alimlerinin, müelliflerin ve râvilerin ruhlarına hediye olmak üzere...

İçinde yaşadığımız şu beldeyi Allah Allah diye diye, malını, canını, her türlü varlığını ortaya koyup cihad ederek fethetmiş olan ecdadımızın, fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenat sahiplerinin ve bilhassa içinde şu dersi okuduğumuz camiye bina etmiş olan İskender Paşa Hazretlerinin ve

ondan sonra caminin yaşamasına, gelişmesine, şu güzel hale gelmesine yardım etmiş olan zevât-ı muhteremenin, kendilerinin ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu meclise toplanmış, gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimiz'in rızasına uygun ömür sürüp, iman-ı kâmil ile ahirete göçmemize, Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olsun

diye, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım!

a. Mü'minin Ruh Teslim Edişi

Dersimizin başında metnini okuduğumuz hadis-i şerif, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş, Taberânî'nin Mu'cemü'l-Evsat'ında kaydedilmiş bir hadis-i şeriftir.

Peygamber SAS Efendimiz iki çeşit
ölümden bahsediyor:¹

نَفْسَ الْمُؤْمِنِ تَخْرُجُ رَشْحًا وَلَا أُحِبُّ مَوْتًا
كَمَوْتِ الْحِمَارِ مَوْتِ الْفَجَاءَةِ وَرُوحُ الْكَافِرِ تَخْرُجُ
مِنْ أَشْدَّاقِهِ

(طس. عن ابن مسعود)

RE. 453/6 (*Nefsü'l-mü'minü tahrucü
raşhan, ve lâ uhibbü mevten kemevti'l-himâri,
mevtü'l-füc'eti; ve rûhü'l-kâfiri tahrucü min
eşdâkîhî*)

(*Nefsü'l-mü'mini tahrucü raşhan*)
“Müslümanın ruhu ter olarak veya terler bir
halde, buram buram terleyerek öyle çıkar.
Yani ruhunu teslim edişi böyle olur.”

(*Ve lâ uhibbü mevten kemevti'l-himâri*)
“Merkebin ölümü gibi ölmeyi sevmem.” O
nedir. (*Mevtü'l-füc'eti*) “Aniden ölüvermek.”

¹ Tirmizi, *Sünen*, c.IV, s.89, no:902; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.94, no:5902; Şâşi, *Müsned*, c.I, s.401, no:329; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.III, s.69, no:3927; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.I, s.167, no:840; *Camii'l-Ehadis*, c.XXII, s.277, no:24869.

(*Ve rûhü'l-kâfiri tahrucü min eşdâkîhî*)
“Kâfirin ruhu da dudaklarının arasından çıkar.”
diye buyurmuş.

Son zamanda biraz böyle bir meşakkati, ruhun tesliminde bazı terlemeleri, sıkıntısı olabilir insanların... Ölüm hali zor bir haldir. Bir hadis-i şeriften öğrendiğimize göre, (*muâleceti melekü'l-mevt*) ölüm meleğinin gelip de vazifesini icrâ etmesi, yani insanın ruhunu alması, bin kılıç darbesi yemek gibi zor bir iştir. Kolay bir şey değil... Rabbimiz cümlemize âsan bir vech ile, iman-ı kâmil ile ölmeyi nasib eylesin...

Hocamız Rh.A'ın şu kürsüden haftalarca süren hutbelerini hatırladım bu hadis üzerine... Şuradan cemaate haftalar boyu, cuma günleri, bir atın üstündeki kahraman bir kumandan gibi bağırarak, yiğit edası ile söyleye durduğu bir hadis-i şerifi hatırladım. O naklediyordu, anlatıyordu cemaate... Böyle hatırlarında iyice yerleşsin diye...

Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:

تَمُوتُونَ كَمَا تَعِيشُونَ وَتُبْعَثُونَ كَمَا تَمُوتُونَ

(*Temûtûn kemâ taîşûn*) “Nasıl yaşarsanız, öyle ölürsünüz.”

Ölüm deyince hepimizin yüreğine bir korku geldi. Gelmemesi mümkün değil, ölüm hali bu, zor bir hal... Ne yapacağız? Allah yardımcımız olsun...

Bir kere her şey Allah'ın yardımı ile olacak bir şey,,, Ama hadis- i şerifte bir ipucu var:

(*Temûtûn kemâ taîşûn*) “Nasıl yaşarsanız, öyle ölürsünüz.”

Yaşayışa dikkat etmek lâzım! Yani böyle eğri eğri yengeç gibi gidip gidip de doğru bir ölüm olur mu? Olmaz. Yaşayışın doğru olması lâzım!

Maarif Vekâleti'nden bana bir kitap verdiler, teklif ettiler, bunu hazırla diye... Biraz okudum, sonra bıraktım kitabı... Baktım bana fayda gelmeyecek diye bıraktım.

Birisinin hayatını anlatıyor: Şairmiş, (Bir şâir-i evbaş idi) diyor. Gece gündüz içermiş. Eski zamanda yaşamış bir şairi anlatıyor. Şiirlerinden nümune diyor, bir şiir nümunesi vermiş. Yazdığı şiirlerden bir beyit orada... Diyor ki:

Tevbe ettim ki, etmeyem tevbe;

Tevbeye tevbe-i nasuh olsun!

Diyor ki:

“—Pişman oldum, bundan sonra bir daha tevbe etmeyeceğim.”

Demek ki içki içmeye tevbe ettirmişler, keratayı zorlamışlar. “İçki içme, günahtır, bilmem nedir.” filan diye tevbe ettirmişler. Bu sefer tevbe ettiğine pişman olduğu için, tevbe etmeye tevbe ediyor. Yani içkiye tevbe edeceğine, içkiden vaz geçmeye tevbe ediyor.

Baktım, edepsizce bir söz... Bir edebi sanat var ama, sanatın başına çalınısın! Sanatın ne kıymeti var... Söz çok korkunç bir söz!

“—Aman, ben böyle bir kitabı tercüme etmem!” dedim, bıraktım.

Tercüme etmekten vaz geçtim. “Bakalım bu adamın sonu nasıl olmuş?” diye sayfayı çevirdim. Baktım, meyhane köşesinde ölmüş.

Sadaka rasûlüllah... Efendimizin sözünün bir misali olsun iye söylüyorum. “Nasıl yaşarsanız, öyle ölürsünüz.”

Bunun aksine nümune bir hadise, güzel bir hadise nakledelim! O içmiş içmiş, ömrünü meyhane köşesinde tüketmiş. Bir de güzel bir nümune verelim:

Geçenlerde Ramazan’da sahur yemeğini yemiş, oruca niyetlenmiş. Abdestini almış,

sarığını cübbesini giymiş hocaefendi, camiye gelmiş. Mukabelesini okumuş. Namazda secdeye varmış, bekliyorlar ki Hoca secdeden kalsın... Ruhu uçmuş gitmiş.

Ramazan'da, oruçlu, abdestli, ne güzel!.. Allah-u Teâlâ Hazretleri herkese böyle güzel ölümler nasib eylesin...

Neden böyle oldu? O hocaefendi de ömrünü Kur'an tilavetiyle geçirdi, ömrünü oruçla geçirdi, tesbihle geçirdi. Hakiki hocaymış demek ki... Allah ona öyle caminin mihrabında, vazifesi başında, tatlı bir tarzda ruhunu teslim etmek nasib etmiş.

Secdeden kalkmamış. İnsanın Allah'a en yakın olduğu an ne zaman? Secde hali... En güzel halde, ondan güzel bir hal aklına gelmez insanın...

Tabii, daha güzeli şehid olmak, şehid olarak can vermek... Çünkü şehidlik mertebesinin üstüne mertebe yok ama, kardeşi kardeşe saldırmasıyla şehidlik olur mu? Müslümanın Müslümanı kırmasıyla şehidlik olur mu? Allah razı gelir mi, Peygamber Efendimiz razı gelir mi?

Bir baba iki evlâdının bir meseleyi bahane ederek birbirine çatmasına, vurmasına, kırmasına, birbirini dövmesine razı gelir mi? Oradan kıyas etmek lâzım!

Cihad kâfirle olacak. Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Ah, sizin halleriniz bozulacak da ne hallere gireceksiniz. (*Tücâhidûne fî gayri sebîli’llâh*) Cihad da edeceksiniz ama, Allah yolunun gayrında edeceksiniz. Cihad ediyorum sanacak insan... Allah bize hakkı hak olarak görüp uymayı nasib etsin... Bâtılı bâtil olarak görüp ondan korunmayı nasib etsin... Ömrümüzü Rabbimizin rızasına uygun geçirmeyi nasib etsin... Hüsn-ü hatime nasib etsin...

Öyle pattadak ölüverir. “Aniden ölüm kâfirin ölümüdür. Eşek ölümü gibidir. Öyle ölmeyi sevmem!” diyor Peygamber Efendimiz. Biraz ter dökecek, bocalayacak. Ruh teslimi kolay bir şey değil...

Ani ölüm niye güzel değil? Ne tevbe edebilir, ne hazırlanabilir. Birdenbire aniden göçtü gitti. O iyi değil...

Kâfirin de ruhu dudaklarının arasından çıkar.” diye buyurmuş.

Hadis-i şerifin bir de öbür tarafını söyleyivereyim:

تَمُوتُونَ كَمَا تَعِيشُونَ وَتُبْعَثُونَ كَمَا تَمُوتُونَ

(*Temûtûne kemâ taîşûne*) “Nasıl yaşarsanız, öyle ölürsünüz; (ve *tüb’asûne kemâ temûtûne*) nasıl ölürseniz, öyle ba’solunursunuz.”

Var şimdi meyhanede ölenin, kerhanede ölenin nasıl kalkacağına bir düşünöver! Allah korusun...

Hocamız derdi ki: Günahlara gidecek yola adım bile atmamak lâzım! Değil ta onun yanına gitmek, o yola bile adım atmamak lâzım! Yönünü dönmemek lâzım.

Allah-u Teàla Hazretleri bize edeb nasib eylesin, hayâ nasib eylesin... Hayâ imandandır:

2

² Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.17, *İman* 2/14, no:24; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.141, no:52; Tirmizi, *Sünen*, c.IX, s.200, no:2540; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.667, no:4795; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.121, no:5033; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.147, no:6341; İmam Mâlik, *Muvatta’* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.453, no:950; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.374, no:610; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.210, no:602; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.IX,

الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ

(خ.م.ت.حم.عن ابن عمر)

(El-hayâü

mine'l-îmân)

“Hayâ

imandandır.”

Ne güzel bir şeydir: Koca delikanlı adam, yiğit... Demiri sıkça suyunu çıkartır. Bir şey söylense başını öne eğiyor, yanağı kızarıyor. Gül gibi, tertemiz... Gençliğinde hiç harama bakmamış, ne güzel bir hal...

Bir de şu zamanenin gazetelerine bakın, mecmualarına bakın! Allah bu ar damarı çatlayanlardan eylesin... Bizi de, çoluk çocuğumuzu da korusun... Bize edeb nasib eylesin, hayâ nasib eylesin... Böyle müstehcen şeylerden, utanılacak hallerden, dünyada ahirette

s.369, no:5487; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.156, no:4932;

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.131, no:7701; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11764; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.11, s.142, no:20146; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.372; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.421, no:2872; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.256, no:6001; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.281, no:625; Kudai, *Müsnedü'ş-Şihab*, c.I, s.124, no:155; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.238, no:725; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

mahcub olmaktan, rezil rüsvâ olmaktan hıfz eylesin...

b. Aileye Yapılan Harcama

İkinci hadis-i şerife geçiyoruz.

Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri buyurdular ki:³

نَفَقْتُكَ عَلَى أَهْلِكَ وَوَلَدِكَ وَخَادِمِكَ صَدَقَةٌ
فَلَا تَتَّبِعْ ذَلِكَ مِنَّا وَلَا أَذَى
(ك. عن أنس)

RE. 453/7 (*Nafakatüke alâ ehlike, ve veledike, ve hâdimike sadakatün; felâ tütbi' zâlike mennen ve ezâ*)

³ İbn-i Mace, *Sünen*, c.XII, s.222, no:4174; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.133, no:7708; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.XIII, s.10, no:5704; Kudai, *Müsnedü'ş-Şihab*, c.I, s.124, no:156; Ebu Bekre RA'dan.

Tirmizi, *Sünen*, c.VII, s.294, no:1932; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.133, no:7707; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.373, no:608; Ebu Hüreyre RA'dan.

Ebu Ya'la, *Müsned*, c.XIII, s.409, no:7501; Abdullah ibn-i Selam RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.119, no:5758; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.235, no:11820. 123 Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.310, no:3118; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.427, no:16391; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.279, no:24873.

(*Nafakatüke alâ ehlike*) “Senin ehline, yani aile fertlerine, hanımına masraf yapman; (ve *veledike*) çoluk çocuğuna masraf yapman, harcama yapman; (ve *hâdimike*) hizmetçine, müstahdemine yardım etmen, masraf yapman, (*sadakatün*) sadakadır.”

Bunların hepsi sadakadır. Sadaka ille dilencinin avucuna konulan para değil, insanın kendi evine yaptığı masraf da sadakadır. Kendi çocuğuna yaptığı masraf da sadakadır. Hizmetçisine yaptığı masraf da sadakadır.

“—Haa, güzel, demek sevap kazanıyormuşum!”

Başka hadisi şeriften biliyoruz ki, bayağı da külliyetli fazla miktarda sevap kazanıyor insan; yedi yüz misli... Başka yere verilen sadakalardan üstün... Başka yere verdiği birse, ailesine harcadığı yedi yüz misli...

“—O zaman fileyi doldurur giderim eve hocam!”

Tabii, öyle yapacaksın. Senin çoluk çocuğun komşunun ağacından elma mı çalsın, erik mi çalsın? Başkasına mı saksın?

Hayır... Kendin doyur. Niçin kazanıyorsun? Çoluk çocuğuna getir, yesinler, içsinler israf

etmeden... Hamd etsinler, şükretsinler başkasında gözü kalmasın... Başkasına muhtaç olmasın, tamam... “—Güzel, madem o kadar sevaplıymış, bundan sonra öyle yapayım!”

Ama sadakanın bir şartı var, ayet-i kerimede buyruluyor ki:

لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى

(البقرة: ٢٤٦)

(*Lâ tübtılû sadakâtiküm bi’l-menni ve’l-ezâ*) “Sadakalarınızı başa kakmak suretiyle, minnet etmek suretiyle iptal etmeyin!” (*Bakara, 2/264*)

Sadakanın şartı, diliyle o sadakanın sevabını kaçtırmamak. Yani başa kakmak suretiyle sevabını kaçtırmamaktır.

Burada da buyuruyor ki Efendimiz:

“—Aile efradına, çoluk çocuğuna, hizmetçine verdiğin madem ki sadakadır; minnet ederek, eza vererek o sadakayı iptal etmeyin!”

Demek ki hanımımıza da, çoluk çocuğumuza da başa kakmayacağız. Demek ki eza vermeyeceğiz, minnet etmeyeceğiz.

Minnet iki manaya gelir: 1. Bir kimseye eyvallah demek manasına gelir. 2. Bir de başa kakmak manasına gelir.

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ
إِسْلَامَكُمْ

(الحجرات: ١٧)

(Yemünnûne aleyke en eslemû)

“Müslüman olmalarını bir lütufta bulunmuş gibi sana hatırlatıyorlar. (Kul lâ temünnû aleyye islâmeküm) De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın!” (Hucurat, 49/17)

“—Ben Müslüman oldum ya, Allah bana şunu versin, bunu versin... Ben Müslüman oldum ya, işte yolunca gidiyorum ya, işlerimi rast getirsin... Ben Müslüman oldum ya, Allah bana sıhhat versin, afiyet versin... Bana vermeyecek de kime verecek?”

“—Böyle ikide birde Müslümanlığını öne sürerek başa kakmasınlar!” buyruluyor ayet-i kerimede...

Minnet etmek, başa kakmak ve eza vermek; bunlar sadakanın sevabını kaldırır.

Madem sadakayı verdin, dilini tut, hareketlerine dikkat et, karşı tarafı kırma!

“—Al şunu, ye, zıkkımlan! Bir daha gelme buraya...”

Ne oldu? Vermeseydin daha iyiydi. Adam geldiğine bin defa pişman oldu. Dilinle iptal ettin sadakanın sevabını... Başa kaktığın için, eza verdiğin için iptal oldu.

“—Madem ailene, çoluk çocuğuna, hizmetçine de verdiğin sadakadır; onu da başa kakarak, eza vererek iptal etmeyin!” diye Efendimiz bu hadis-i şerifinde buyurmuş.

O halde hayrımızı güzel yapalım, tatlı dil ile yapalım, güleç yüz ile yapalım! Dilimize hakim olalım, sahip olalım!

Dilimiz bize zarara da sokabilir, çok sevap da kazandırabilir. Bir “Sübhàna’llàh” dersin, yer gök sevap dolar. Bir “El-hamdü lillâh” dersin, bir “Lâ ilâhe illa’llah” dersin, cennete girersin.

Söz ola kese savaşı;

Söz ola kestire başı...

Bazen öyle olur, bazen böyle olur. Söz çok kıymetli... İnsanların çoğunu cehenneme sokan, cehenneme girmesine sebep olan iki uzvu vardır;

birisi dili, diğeri de alet-i tenâsülü... Diliyle gıybet eder, dedikodu eder, küfreder, eza eder, zulmeder, cefa eder, yalancı şahitlik yapar, müstehcen konuşur... vs. İşte o zaman günaha girer.

Ötekisi ile de namusuna gölge verecek işler yapar, oradan cehenneme gider.

Peygamber Efendimiz hadis-i şerifinde buyurmuş ki:

“—İki uzvu iyi kullanmaya bana söz verin, ben de size cenneti garanti edeyim: Dilinize sahip olacaksınız, namusunuza sahip olacaksınız.”

“—Hocam, ben el-hamdü lillâh namusuma sahibim, hiç nâ-mahreme bakmadım.”

“—Güzel, mâşallah, Allah mübarek etsin, ecrini çok etsin...”

Yalnız hadis-i şeriflerde+ bu işin ince tarafları da bildirilmiştir.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

“—Gözler de zina eder. Eller de zina eder.”

Gözün zinası nasıl olur, harama bakar, öyle günaha girer. Bakar, süzer, ölçer, biçer

kendi hayalinden, günaha girer. Ellerle tutar, günaha girer.

Onun için zinanın görüneninden, görünmeyeninden, gizlisinden, aşikâresinden korunacak, diline de sahip olacak. Bu ikisi çok önemli ki uzuvdur, bunları güzel kullanması lâzım! Verdiği sadakaya bile iptal ettiriyor. Minnet edip başa kaktığı zaman verdiği sadakanın sevabı havaya uçuyor.

O halde Rabbimiz bizi güzel huylu eylesin... Tatlı dille, güleç yüzle yapmayı nasib eylesin...

Dedelerimizin hali hoşuma gidiyor, Allah razı olsun... Ramazan'da çağırırlarmış, ziyafet çekerlermiş. Ondan sonra bir de diş kirası verirlermiş. Çok hoşuma gidiyor. Diş kirası demeleri, nüktesi hoşuma gidiyor. Neden?

Zaten bu dişler niçin yaratılmış? Elmayı ısırırsın, lokmayı çiğnesin, karnını doyursun diye... Dişlerin vazifesi o... Adamın karnını doyuruyorsun, kira ne oluyor?

Adamlar kibar insanlar, çelebi insanlar, hem karnını doyuruyor; hem de “Ağzın yoruldu, buyur al, diş kirası...” diye bir de eline para veriyor, evine öyle gönderiyor fakiri, fukarayı...

Allah bizi de o dedelerimizin öğrenmiş olduğu edeplere sahip eylesin... Hayrımızı, sadakamızı öyle güzel, hoş halle, güleç yüzle yapmayı nasib eylesin...

c. Ümmet-i Muhammed'in En Hayırlı Oluşu

Başka bir hadis-i şerife geçiyoruz. Burada Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴

نُكْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعِينَ أُمَّةً نَحْنُ آخِرُهَا
وَأَخِيرُهَا

(الباوردى عن قتادة عن محمد بن حزم من
النصار)

RE. 453/8 (*Nükemmilü yevme'l-kıyâmeti seb'îne ümmeten, nahnü âhiruhâ ve ahyeruhâ*)
(*Nükemmilü yevme'l-kıyâmeti seb'îne ümmeten*) “Kıyamet gününde yetmiş ümmetin yetmişincisi olarak biz onları yetmiş

⁴ İbn-i Mace, *Sünen*, c.XII, s.342, no:4277; Behz ibn-i Hakîm babasından, o da dedesinden.

İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.982; Muhammed ibn-i Hazm el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.169, no:34518; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXII, s.280, no:24875, 24876.

tamamlarız. Yetmiş büyük ümmetin, hatırı sayılır, liste başında, miktarı önemli büyük ümmetin sonuncusuyuz. (*Nahnü âhiruhâ*) Biz o ümmetlerin sonuncusu oluruz ama, (ve *ahyeruhâ*) en hayırlısı oluruz.”

Bizden önce çok ümmetler geçti; Yahudiler geçti, bir zamanlar hak din idi. Hristiyanlar geçti, Hz. İbrâhim AS’ın ümmeti geçti, başka ümmetler geçti. Biz onların sonuncusuyuz ama, hem peygamberimiz peygamberlerin en üstünüdür, hem bizim ümmetimiz öteki ümmetlerin en üstünüdür.

Başka bir hadis-i şerifte ümmetlerin çok olduğu bildirilmiş, bin rakamıyla ifade edilmiş. Burada yetmiş denilmesi, hatırı sayılır, önemli olanları yetmiş tanedir, onların yetmişincisi olacağız manasına gelmiş oluyor.

Bir de Araplarda bir adet vardır, yetmiş sözünü kesretten kinâye olarak kullanırlar, yani birçok ümmetin, sayısı çok olan ümmetlerin sonuncusu olacağız ama, sonuncu olmak bizim şerefimizi eksiltmeyecek. Bilakis o ümmetlerin en hayırlısı biz olacağız.

Allah indinde Peygamber Efendimiz Makâm-ı Mahmud’a nail olacak. Öyle bir

makam ki, Peygamber Efendimizden başka hiç kimse o makama nâil olamamış, o dereceye çıkamamış. Bütün peygamberlerin imamı olduğu gibi, hepsinin de hayırlısı olmak dolayısıyla, Rabbimiz o makamı vermiş kendisine...

Biz ümmeti de en hayırlı ümmetiz. Ayeti kerimede de var:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
(آل عمران: ١١٠)

(*Küntüm hayra ümmetin*) “Siz ümmetlerin en hayırlısı oldunuz, en hayırlısısınız. (*Uhricet li’n-nâsi*) İnsanlar için gönderildiniz, vazifelisiniz. Başıboş bir ümmet değilsiniz. (*Te’mürûne bi’l-ma’rûfi*) Emr-i maruf yaparsınız, iyi olan şeyi tutar, teşvik edersiniz; (*ve tenhevne ani’l-münker*) nehy-i münker edersiniz, kötü olan şeyi engeller, men edersiniz, yaptırmazsınız. Zulmü, haksızlığı engellersiniz.” (*Âl-i İmran, 3/ 110*)

Demek ki, burada en hayırlı ümmet olmanın sebebi de işaret edilmiş oluyor. Ne imiş bizim en hayırlı olmamızın vasfı?

Bir köşeye çekilmek değil... Yalnız kendi keyfimize, kendi sevap kazanmamıza bakmak değil, insanlar için çalışmak... (*Uhricet li'n-nâsi*) “İnsanlar için çıkartılmışsınız.” diyor. Yani, bizim öteki insanlara karşı bir vazifemiz var muhterem kardeşlerim!

Sizin de, bizim de mes'uliyetimiz var... Biz sadece kendimiz için değiliz. Başka insanlar sırf kendisi için olabilir ama, biz bütün insanlar içiniz. Biz dünyaya ışık tutmakla vazifeliyiz. Biz bütün insanları hakka çevirmekle, hak yola getirmekle vazifeliyiz.

Bunu ne Amerikalı yapar, ne Brezilyalı yapar, ne Bolivyalı yapar, ne Rus'u yapar, ne Fransız'ı yapar... Bir buçuk milyon insan kesmişler Cezayir'de Fransızlar... Ondan sonra da Ermenilere anıt diyorlar, “Türkler Ermenileri kesmişler!” diye...

Yedi asır beraber yaşamışız bu adamlarla... Kiliselerini yıkmamışız, dinlerine karışmamışız, ticaretlerine mani olmamışız. Zengin olmuşlar, konaklar yapmışlar. Paşa yapmışız, Marko Paşa demişiz. Nazır yapmışız, dışişlerinde vazife vermişiz. Sağlık bakanlığında vazife vermişiz, hiç ayırmamışız. Onların da hakikaten

sadakatle hizmet edenleri olmuştur tek tük arada...

Yedi asırdan sonra, ne zaman Balkan savaşları oldu, I. Cihan Harbi oldu, devletimiz zayıf düştü. Onlar da ayrı devlet kurma derdine düştüler... Kayseri’de silahlandılar, Adana’da silahlandılar, müslümanların üstüne saldırdılar. [Doğu Anadolu’da Ruslara öncülük ettiler, katliamlar yaptılar. Devlet de onları zorunlu göçe tabii tuttu. Anadolu’dan güney bölgelere, şimdiki Suriye’ye, Lübnan’a gönderdi.]

O bakımdan, onlar bu insanlığa hayır getiremezler. Onların akılları bozuk, kafaları bozuk, akideleri bozuk... Doğru düzgün düşünemezler. Bu dünyaya, bu insanlığa faydalı olacak ümmet, Ümmet-i Muhammed’dir. Yani sizlersiniz, bizleriz. Eğer adam olabilirsek, çalışabilirsek...

Onlara kalırsa iş, bunların işi müstehcen neşriyattır, eğlencedir, içkidir, kumardır, zevktir, sefadır... Mes’uliyetten kaçmaktır.

Kardeşlerimiz el-hamdü lillâh ne hayırlar yapıyorlar, nevakıflar tesis ediyorlar. “Ölmeden evvel şu hayrı göreyim!” diye...

Kimisi cami yapmağa koşuyor, kimisi vakıf kuruyor, kimisi talebe yetiştiriyor, kimisi kolej açıyor... Kimisi yoksulları doyuruyor. Herkes bir işin peşinden koşuyor.

Onlar yapmazlar. Yapsalar, eğri yolda yaparlar.

Onun için biz kendimizin nasıl şerefli bir ümmet olduğumuzu, insanlara karşı vazifemiz olduğunu bileceğiz; bir... İkincisi emr-i ma'ruf, nehy-i münker yapacağız. İyi olan şeyin, hepimiz birer propagandacısı olacağız. İyiliğin meleği olacağız. Her yere iyiliği götüreceğiz. Kötülüğe de mâni olacağız.

Merhum Mehmed Akif'in dediği gibi:

Zâlimin hasmıyım ama, severim mazlumu...

Zalimin karşısına dikileceğiz, mazlumin yanında yer alacağız.

Vazifemiz bu...

Biz şimdi insanlara hizmet etmiyoruz. Emr-i ma'ruf yapmıyoruz, nehy-i münker yapmıyoruz. İyilik az... Kötülük alabildiğine kudurmuş, dolu dizgin... Alevler nerdeyse evlerimizin duvarlarını yalıyor, kılımız kıpırdamıyor.

Neden? İman zayıf, vazifemizden haberdar değiliz. Nasıl bir ümmet olduğumuzu bilmiyoruz. Bize Allah'ın ne gibi bir vazife yükleyip de bu şerefi neden verdiğinden haberdar değiliz.

Bizim vazifemiz cihad etmek, cehd sarf etmek... Cihad ne demek? Düşmanın cehdine cehd ile mukabele etmek demek. Hani nerede o babayiğitler?

Herkes ya sabanın peşine takılmış, ya traktörün üstüne binmiş, ya ticaretinin, kasasının başına oturmuş... Hani hayırları kim yapacak?

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

“—Siz böyle öküzlerin sabanlarının peşine takılırsanız, karasabanın peşine takılırsanız, ziraate, ticarete dalarsanız, cihadı terk ederseniz, emr-i ma'rufu, nehy-i münkeri terk ederseniz, Allah başınıza öyle belâlar getirir ki, içinizdeki sâlih kimseler, sevgili kullar dua ederler de Allah dualarını kabul etmez.”

Halbuki Allah, “Duaları kabul ederim.” diyor ayet-i kerimede... Şartı nedir? Yolunca gidecek, emr-i ma'ruf, nehy-i münker yapacak. Emr-i ma'ruf, nehy-i münker

yapılmayınca dua kabul olmaz. Yolunda yürüyeceksin, çalışacaksın da el açıp öyle dua edeceksin.

Bir başka hadis-i şeriften öğreniyoruz, tüylerimiz diken diken oluyor: Salih kimseler dua edermiş:

“—Yâ Rabbi, Ümmet-i Muhammed’e rahmet eyle... Yâ Rabbi hastalarımıza şifalar, dertlilerimize devalar ihsan eyle...”

“—Sen kendine dua et, ben onlara kızgınlım!” diyecekmiş Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Onun için Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi insafa getirsin... Biz en hayırlı ümmetiz. En hayırlı ümmet olduğumuzu bilelim, bir de vazifemizi bilelim!

Bizim vazifemiz memur olmak değil, tüccar olmak değil, işçi olmak değil, çiftçi olmak değil... Bizim asıl vazifemiz, Allah’ın dinine hizmet etmek...

“—E hocam aç kalırız.”

Hangi sahabe aç kalmış? Hangi sàlih kul aç kalmış? Allah, “Rızkı ben veririm!” diyor. Garanti etmiş, inanmıyor musun?

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ

(الذاریات: ۲۲)

(*Ve fi's-semâi rızkuküm ve mâ tûadûn*)

[Semâda da rızkınız ve size va'dedilen başka şeyler vardır.] (*Zâriyât*, 51/22) buyruluyor.

“—Allah’a tevekkül edin!” diyor, inanmıyor musun?

“—İnanıyorum ama...”

İnanıyor ama, amayı da bırakmıyor. Sen Allah yolunda yürüsen, Allah seni yuvadaki kuşu beslediği gibi besler.

“—Eğer Allah’a hakkıyla tevekkül edebilseydiniz, o seviyeye gelseydiniz, Allah sizi yuvadaki kuşları besler gibi seslerdi.”

Var mı misâli? Var...

Meryem Vâlidemiz ibadet için mescide kapandı. Onun odasına

kimse girmezdi. Sadece Zekeriyya AS, eniştesi, o girerdi, çıkardı.

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ

وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا

(آل عمران: ۳۷)

(Küllemâ dehale aleyhâ zekeriyye'l-mihrâbe vecede indehâ rizkà) [Zekeriya AS,

onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulurdu.] (Âl-i İmran, 3/37)

Zekeriyya AS, teyzesinin kocası ve bir peygamber. Meryem Validemiz'in eğitiminden o sorumlu... Zekeriyya AS, kapısı kilitli olan, hiç kimsenin girmedığı özel ibadethanesine gıdasını götürmeğe gittiği zaman, Meryem Validemiz'in yanında o mevsimde olmayan yiyecekler görürdü.

O mevsimde olan yiyecek olsa, “Acaba ben yokken dışarı çıktı da aldı mı veya birisi getirdi mi?” diye düşünebilirdi. O mevsimde olmayan gıdalar ve yiyecekler görürdü ve şaşırırdı.

Şaşırdığını Kur'an-ı Kerim'den biliyoruz:

أَلْ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ
(آل عمران: ٣٧)

(Kàle yâ meryemü ennâ leki hâzâ?) “Ey Meryem, bunlar sana nereden geldi böyle? Kapı kilitli, kimse buraya giremez, gelemes benden başka; Bu tatlı emsalsiz, enfes yiyecekler sana nereden geldi?” diyor.

(Kàlet hüve min indi'llâh) “Meryem Validemiz cevap veriyordu, diyordu ki: Allah'ın

indinden, huzurundan, lütfundan, kereminden geldi. (*Inna'llàhe yertzuku men yeşâü bi-gayri hisâb*) Allah dilediği kullarını böyle hesaba, akla, mantığa, olağan duruma sığmaz bir şekilde rızıklandırır.” (*Âl-i İmran, 3/37*) diyordu.

Buna inanmıyor. Sen Allah yolunda yürü, Allah seni ummadığın yerden rızıklandırır.

Kazancın en hayırlısı hangisidir, buyurun söyleyin?

Kazancın en hayırlısı ticaret midir, ziraat midir, sanayi midir, şunu mudur, bunu mudur?

Fıkıh kitaplarımız yazmışlar. El-hamdü lillâh ulemamız her şeyi kaydetmiş. Birinci sırada ne geliyor? Cihad geliyor. Kılıcının hakkı geliyor.

İşte öyle çalışırsan, Allah yolunda cehd edersen, cihad edersen, Allah sana küçük küçük gıdalar değil, koca koca kıt'alar verir. Afrika senin olur, Asya senin olur, Avrupa senin olur, eğer yolunda çalışırsan...

Ama zenginledikten sonra, parayı yan cebine koyduktan sonra:

“—Gelsin çalgıcılar, çıksın ortaya defler, dümbelekler... Sazlar çalınsın, çengiler oynasın...” dersin;

“—Vay hain vay! Seni hain seni... Sen benim yolumda yürüdüün diye ben sana bu nimetleri verdim. Sen parayı görünce azdın ha!”

Alır Allah-u Teâlâ o zaman. Çünkü kadri bilinmeyen nimet elden alınır. Başımıza gelen de odur. Yoksa kimse bizim bileğimizi bükebilir miydi? Bileğimizi yatırabilir miydi bir hasım? Ödleri patlıyor.

Yolundan ayrılınca Rabbimizin, tokat Allah’tan, Celle celâlühû ve amme nevâlüh... Ceza oradan. Yoksa ötekinin ne hükmü var... Allah bize hakiki vazifemizi idrak ettirsin... Onun için çalıştırısın...

d. O Nurdur, Nasıl Görebileyim?

Ahmed ibn-i Hanbel’in, Müslim’in, Tirmizi’nin Ebu Zerri’l-Gıfari RA’dan rivayet ettiklerine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurdular ki:⁵

⁵ Müslim, *Sahih*, c.I, s.416, no:261; Tirmizi, *Sünen*, c.XI, s.88, no:3204; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsneid*, c.V, s.175, no:21567;

نُورُ أَنِّي أَرَاهُ

حم.م.ت. خز. حب. ط. عن أبي ذر؛ قال: سألت
رسول الله صلى الله عليه وسلم: هل رأيت ربك؟
(قال فذكره)

(*Nûrun ennâ erâhu*) “O nurdur, nasıl görebileyim?”

Ebû Zer RA, Peygamber SAS Efendimize çok sokulan samimi bir sahabi idi. Efendimizden bahsederken, (*halîlî*) benim candan dostum diye bahsediyor. O diyor ki:

سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ رَأَيْتَ
رَبَّكَ قَالَ نُورُ أَنِّي أَرَاهُ

(م.ت. حم. عن أبي ذر)

(*Seeltü rasûlü'llah SAS*) Rasûlüllah SAS'e sordum:

Bezzar, *Müsned*, c.II, s.84, no:3931; Tayalisi, *Müsned*, c.I, s.64, no:474; İbn-i Adiy, *Kamil fi'd-Duafa*, c.V, s.38; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.IX, s.61; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.170, no:8300; Ebû Zerri'l-Gıfâri RA'dan.

Camiü'l-Ehadis, c.XXII, s.285, no:24893.

(*Hel raeyte rabbeke*) “Yâ Rasûlallah, sen Rabbini gördün mü?” diye.

(*Kàle*) O da dedi ki:

(*Nûrun ennâ erâhu*) “O nurdur, nasıl görebileyim?” diye cevap verdi.

Biliyorsunuz, Mevlid-i Şerif’te ifade ediliyor ki:

Âşikâre gördü Rabbü’l-izzeti,
Ahirette öyle görür ümmeti...

Peygamber SAS Efendimiz Allah-u Teâlâ Hazretlerini müteaddit defalar müşahede şerefine, cemâl-i bâkemâlini görmeye muvaffak olmuştur. Bir seferinde diyor ki: (*Raeytü nûran*) “Nur olarak gördüm, pırıl pırıl nur olarak gördüm.” diyor. Bu hadis-i şerifinde, (*Nûrun ennâ erâhu*) “O nurdur, nasıl görebileyim, bakabileyim?” diyor. Güneşe bakamıyoruz gibi bir mana... Ama Allah âşikâre görmeye kudret verdiği zaman, âşikâre de gördü.

Ulemanın bu hususta çeşitli kavilleri var.

e. Hikmet Nuru ve Açlık

Bu hadis-i şerif, Peygamber Efendimiz’in dünyaya nasıl baktığını gösteren bir hadis-i

şerif. Ebû Hüreyre RA'ın bize rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁶

نُورُ الْحِكْمَةِ الْجَوْعُ وَرَأْسُ الدِّينِ تَرْكُ الدُّنْيَا
وَالْقُرْبَةُ إِلَى اللَّهِ حُبُّ الْمَسَاكِينِ وَالِدُّنُو مِنْهُمْ
وَالْبُعْدُ مِنَ اللَّهِ الَّذِي قُوِيَ بِهِ عَلَى الْمَعَاصِي
الشَّبَعُ فَلَا تُشْبِعُوا بُطُونَكُمْ فَتُطْفِئَ نُورَ الْحِكْمَةِ
مِنْ صُدُورِكُمْ فَإِنَّ الْحِكْمَةَ تَسْطَعُ فِي الْقَلْبِ مِثْلَ

السِّرَاجِ

(كر. عن أبي هريرة)

RE. 453/10 (*Nûru'l-hikmeti el-cûu, ve re'sü'd-dîni terkü'd- dünyâ, ve'l-kurbetü ila'llâhi hubbü'l-mesâkîne ve'd-dünüvvü minhüm, ve'l-bu'du mina'llâhi'llezî kuviye bihî ale'l-meâsi's-şibeu, felâ tüşbiü bütuneküm fetutfiü nûra'l-hikmeti min sudûriküm,*

⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.247, no:6730; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.447, no:2340; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1327, no:43479; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.285, no:28494.

feinne'l-hikmete testau fi'l-kalbi misle's-sirâc.) *Sadaka rasûlü'llâh.*

(*Nûru'l-hikmeti el-cûu*) “Hikmetin nuru açlıktır.” Biliyorsunuz, hikmet çok güzel bir vasıftır. İnsanın hikmet sahibi olması, hakîm insan olması, yâni iyi düşünen, yaptığı her işi muhkem yapan, sağlam yapan, hikmetli yapan insan olması demektir. Bunu böyle yapabilme meziyet ve kabiliyetini kazanmaya hikmet derler. Bunun nuru açlıktır.

İnsan hikmete sahip olmak istiyorsa, hikmet sahibi olmak istiyorsa, hakîm bir insan olmak istiyorsa, her şeyi tam hak olarak konuşmak istiyorsa, tam doğru olarak yapmak istiyorsa, tam böyle rıza-i ilâhiye uygun olarak yapmak istiyorsa, onun nuru açlıktır. Açlık olmayınca hikmet gelmez. Işık olması için lamba nasıl elektriğe muhtaçsa, hikmet olması için de açlık olması lâzım!

Ne zaman aç oluyoruz biz? İbadet niyetiyle, Allah rızası yememizi, içmemizi bırakıyoruz, diğer zevkleri bırakıyoruz, oruca niyet ediyoruz. İşte bu, hikmetin insanın içine, gönlüne dolmasına, pınar suyu gibi vücudun

her damarına, beyninin her hücreğine yayılmasına sebep oluyor.

Tok oldu mu insan, nefis harekete geçer. Karnı doydu, bu sefer eğlence ister. Şehveti artar. Keyif yerlerini düşünür veyahut uyku uyumak ister.

“—Ne o, gözlerin böyle bayılıyor?”

“—Öğleyin çok yemek yemişim, biraz da yağlı tarafından fazla kaçırmışım pilavı...”

İnsan hemen yatmak istiyor. Neden? Karnı doydu.

Karnı doydu mu, uyku istiyor nefis... Veyahut uykusu yoksa, eğlence istiyor.

“—Yahu getir şu plağı bakayım... Aç şu radyoyu bakayım! Karnımız da doydu, acaba akşama kadar ne yapsak? Filanca parka mı gitsek, filanca gaziinoya mı gitsek? Acaba geceye kadar nerede eğleniriz? Bu gece nereye gidelim? Tamam, yemek işi de halloldu.” diye eğlenceye bakar insan...

Ama açlık, açlık insanı derin derin düşündürür. Aklına gelmeyen şeyleri hatırına getirtir.

“—Yaa, fakirlik diye de bir şey varmış. Ben her zaman yiyecek buluyorum ama, bulamayan

insanların yüreği böyle yanıyormuş, midesi böyle kazınıyormuş demek ki...” der.

Ondan sonra zihni berraklaşır, pırıl pırıl olur. Her şeyi iyi görmeye başlar, iyi düşünmeye başlar, doğru düşünmeye başlar. Tamam, hikmetin nuru gönlünün lambalarına gelmeye başladı.

O bakımdan bu açlığa riayet etmek lâzım! Nasıl riayet edelim?

Bir kere mideni çok doldurmayacaksın. Midenin hacminin üçte biri suya gidecek, üçte biri yemeğe ayrılacak.

“—Kalan üçte biri ne olacak?”

Üçte biri de bırak havaya kalsın, birazcık da boşluk kalsın!

Tıka basa dolduruyor, oturacak hali yok. Midesini öyle doldurmuş ki, eğilemiyor. Olmaz, üçte biri boş kalacak. Daha yemeğe iştihası varken kalkacak.

“—Bir tabak daha yiyebilirim...”

Tamam, kalk!

“—Yeter mi?” Yeter.

Büyüklerden birisine sormuşlar. Doktor ama hakîm doktor, her şeyi iyi bilen filozof doktor:

“—Ne kadar yemek yiyelim?” demiş ki:

“—İki yüz dirhem yiyin, fazla yemeyin!”

“—Az değil mi, bu kadar yeter mi?”

هَذَا الْمِقْدَارُ يَحْمِلُكَ وَمَا زَادَ عَلَى ذَلِكَ فَأَنْتَ حَامِلُهُ

(*Hâze’l-mikdâru yahmilüke*,) “Bu kadarı seni taşır, ayakta tutar. (*Ve mâ zâde alâ zâlike*) Bundan daha fazlasını yersen, (*feente hâmilühû*) sen onun hammalı olursun, sen onu taşırsın!” Çünkü kilo olur.

Şimdi 65 kiloluk bir tanıdığım var; 55 kilo idi. Şimdi 94 kilo... $94-55 = 39$... Kırk kilo kadar fark var arada... İki tane dolu teneke taşıyor kolunda... Ağzına kadar su dolu bir tenekeyi bir koluna almış, diğer tenekeyi de öbür koluna almış, öyle geziyor. Her gittiği yere öyle gidiyor. Merdivenlerden teneke ile çıkıyor. Merdivenlerden teneke ile iniyor. Yürüyeceği yolu teneke ile yürüyor demek ki...

55 kilo iken canlıydı. Şimdi iki teneke taşıdığı için çabuk yoruluyor.

Ne diye taşıyacak boşuna?.. Kendisini zabt edecek, arzularına hâkim olacak, yemeyi azaltacak.

Zaten çok yemekten damarlar tıkanıyor, mide yoruluyor, ülser başlıyor, şu oluyor, bu

oluyor Hepsi çok yemekten oluyor. Peygamber SAS Efendimizin bize tavsiyesi: Mümkün olduğu kadar az yemek... Acıkmada yememek...

“—Efendim, adet olmuş, günde üç defa yiyoruz.”

“—Acıktın mı?”

“—Acıkmadım...”

“—Atlat o zaman, öęle yemeğini atlat! Sabah kahvaltı ettin, bir de akřam ye; olsun, bitsin.”

Ama sabah kahvaltısı ettikten sonra üç saat geçti mi, saat onikide içeriden bir feryad, nefis bağırır:

“—Aman ldm, lyorum, aman yemek getirin, kebaplar gelsin!” diye içeriden bağırır.

Yalan, o hakiki açlık değil... Ama midesi kazınır, ölecek gibi... Bir kuzu getirseler, evirseler, hepsini devirir. Ertesi gün daha fazla yer, ertesi gün daha fazla yer... Göbeęi patlayacak gibi olur, kayışın delikleri yetmez. Hadi getir yeniden delik delelim... O hale gelir.

Onun için, az yemeğe kendimizi alıştıracağız. Yani bunların hepsi, yeme duygusunun kötüye kullanılışıdır.

Yeme duygusu neden verilmiş, iştiha insana neden verilmiş?

O güzel bir sistem... Tebâreke'llâhu ahsenü'l-hàlikîn... Allah-u Teâlâ ne güzel yaratmış ki, bu insan bu dünya işlerine dalar da vücudun ihtiyacını unuttur diye, içeriden zil çalıyor. Karnının zil çalması neden? Vücut zayıf düşmesin diye beslenme zamanını bildiriyor içeriden... Ne güzel bir sistem... İnsanın aklına gelmez, gayet güzel bir şey...

Ama biz onu suiistimal ediyoruz, yani kötüye kullanıyoruz, çılkını çıkartıyoruz artık... Öyle yapmayacağız, ihtiyaç kadarını yiyeceğiz. Fazlası... O zaman bir teneke, iki teneke, üç teneke sırtında taşırsın. Sen bilirsin, buyur, taşı... Hammallık istiyorsan, taşı... Halbuki hafif olsa insan, kalbi daha az yeri besleyecek, daha az yorulacak.

f. Dinin Temeli Dünyayı Terk Etmek

Cümle devam ediyor, hadis-i şerifin içindeki akış devam ediyor. Birinci cümlecik bitti, ikinci cümlecik:

(*Ve re'sü'd-dîni terkü'd-dünyâ*) “Dinin başı, dindarlığın, iyi bir mü'min olmanın,

müslüman olmanın, sağlam müslüman esas temeli, kaynağı, dünyayı terk etmektir.”

“—Ben dindar adamım, bilmem ne...”

Parmaklarında kaç tane yüzük var? Saatin nasıl, altın köstekli mi? Evin nasıl? Sorma...

Parmaklarında bir o yüzük var, bir bu yüzük var.

Nasıl dindar olacaksın?

İbrâhim ibn-i Edhem Rh.A’in, Allah şefaatine nâil eylesin... Horasan’da Belh şehrinin padişahı imiş. Kırk tane altın-gümüş kalkanlı asker önde, kırk tane altın-gümüş kalkanlı asker arkada gidermiş. Tantanalı, şatafatlı... Atlas döşeklerde, kuş tüyü yastıklarda yatarmış.

Geceleyin yukarıda bir gürültü duymuş, meşhur hikâye...

“—Kim o?” diye yukarıya, dama bağırmış.

“—Devemi kaybettim de onu arıyorum.” demiş. O da aşağıdan bağırmış:

“—Bire edepsiz, şaşkın, dam üstünde deve mi aranır?” demiş. O da yukarıdan aşağıya bağırıyor:

“—Atlas döşeklerin içinde Allah aranır mı? İpeklerin, atlasların, zevklerin, altınların,

gümüşlerin, tantananın, saltanatın içinde Allah aranır mı?”

“—Yakalayın şu adamı, bakalım kimmiş?” diyorlar, adamları salıyorlar; yukarıda kimse yok...

(*Terki'd-dünyâ*) “Dünyayı terk etmek...”

“—Pekiye nasıl terk edelim? Hepimiz Çamlıca tepesine gidelim, veya daha uzak bir yere gidelim, Ağrı Dağı’na gidelim...”

Hayır! Terk-i dünya, gönülden olacak. Gönülden hedef olmayı çıkartacaksın.

“—Senin gayen ne arkadaşım?”

“—Benim gayem bir ev sahibi olmak, bir Mercedes sahibi olmak... Deniz kenarında bir yalım olsun... Ondan sonra istediğim zaman İsviçre’ye gideyim. Kışın Uludağ’da kayak yapabileyim. Yazın Marmaris’te, Bodrum’da, en güzel yerlerde denizde, plajda yüzeyim. Bir tane kotram olsa daha iyi olur, kendim istediğim yere giderim. En sakın yerden balık yakalarım, cızbız kızartmasını, ızgarasını yaparım...”

Haa, bak, bütün gayesi dünya...

“—Senin gayen ne?”

“—Benim gayem de Rabbimin rızasını kazanmak cehennemden kendimi kurtarmağa çalışmak, cennetine cemâline nâil olmak... Gazabına, azabına uğramamak; rızasına vâsıl olmak...”

Bu da ahiret... Gayesini insan ahirete döndürecek, hedefi ahiret olacak... Hedefi dünya oldu mu, isterse dağ başında olsun, yine ehl- i dünyadır.

Dağ başına çıkmış adam, bir kulübe yaptırmış... Hatta kulübe de yaptırmamış, bir mağarada yaşıyor. Ama şöhreti şehre yayılmış, herkes ziyaretine geliyor. Hediyeler, bilmem neler...

O ehl-i dünya olmuş. Şöhret istiyor, hediye bekliyor. Ama o ağını örümcek gibi dağa kurmuş. Kimisi şehre kurar, kimisi dağa kurar. Hedefi ahiret olacak, gayesi ahiret olacak.

Bunun çok delilleri var da, Peygamber SAS Efendimiz’in en sevgili ashabı içerisinde çok zengin insanlar var... Yâni zenginliği bırakmak gerekmiyor.

Sonra Peygamber SAS Efendimiz, badiyeye, çöle gitmeyi uygun görmemiş. Hayret edersiniz, tahmin etmezsiniz: Köy halkı

şehir halkından beş yüz yıl sonra cennete girecek, cennetlik olsa bile... Önce şehir halkı girecek.

Neden? Şehirde ilim var, hikmet var, edeb var, erkân var... Şehirde oturduktan sonra köye gitmek doğru görülmemiş. “Cuma namazı bile kılınmıyor.” diye uygun bulunmamış.

Yâni terk-i dünya demek, gidip bir تنها yere oturmak demek değildir ve fakir olmak değildir. Zengin olabilirsiniz! Helâlinden kazanır, helâlinden sarf edersin.

Bizim İmam-ı A’zam Efendimiz de bir zengin tüccardı ama ne tüccar... Bir kumaşın bir yerinde bir sakatlık varmış. Tezgahtarına demiş ki:

“—Şunun sakatını ayır, almak isteyen müşteriye göster!”Sonra gelmiş sormuş:

“—Ne yaptın o kumaş topunu?”

“—Efendim, ben unuttum, hiç farkına varmadım. Öteki topların arasında satılmış, gitmiş.”

“—Ben sana demiştim...”

“—Fark edemedim, özür dilerim, affedersin.” demiş. Bütün kazancını tasadduk etmiş.

“—E hocam, onlar masal; şimdi gel de gör bakalım ticari hayatı...”

Hayır...

Demir tüccarlarından bir arkadaşımız var Galata’da... Belli zamanlarda basküllerini kontrol ederlermiş onlar, tarttırırlarmış. Bakmış ki terazisi az malı çok gösteriyor. Meselâ 900 kiloyu 1 ton gösteriyor. Demir satıyor.

Eyvah, ben müşterilerime bilmeden az mal verip, çok parasını alıp aldatmış gibi oldum.

“—Bundan evvelki ayar ne zamandı?”

“—Üç ay önce, altı ay önce, neyse şu tarihte...”

O tarihten sonraki bütün faturaları koymuş önüne... Kime ne mal sattıysa, ne kadar eksik tarttıysa, o kadar parayı ayırmış vermiş, ayırmış vermiş...

Arslanlar her devirde olur. Yiğitler, babayiğitler her devirde olur. Evliyâ her devirde olur. Hiçbir devirde Allah iyi kulu da, kötü kulu da eksik bırakmaz. Her devirde iyi insan vardır. Allah bizi onlardan etsin...

“—Artık iyi insan kalmadı.” demek kötü bir söz oluyor.

Bilinmez ki Allah’ın ne iyi kulları vardır, ne takva ehli kulları vardır.

Demek ki, terk-i dünyâ ne imiş? Gönlüne dünya sevgisini yerleştirmemekmiş. Yoksa, zengin olabilir insan... Şehri terk edip köye gitmek değilmiş. Çünkü, şehre yerleşmeye dinimizde teşvik var...

g. Miskinleri Sevmek

(Ve’l-kurbeti ila’llâhi hubbû’l-mesâkîn)
“Allah’a kurbiyyet, miskinleri sevmektir.”
Miskin; parası pulu olmayan, hareket edecek hali olmayan, aciz, fakir kimse demektir.

“Allah’a yakın kul olmanın, ermiş kul olmanın, Allah’a kurbiyyetin sebebi, *(hubbû’l-mesâkîn)* miskinleri, fakirleri sevmektir; *(ve’d-dünüvvü minhüm)* ve onlara yakın olmaktır.”

Ziyaretine gidivermektir, halini sormaktır.
O teneke ile kaplı kulübesine varıvermektir.
Yağmur yağdığı zaman altına çanaklar, taslar koyduğu odasına girivermektir. Yardım edivermek, ihtiyacını görüvermektir.

Hem sevecek hem de yakın olacak, kaçmayacak, uzakta durmayacak. Onlara

hizmet ettikçe, onlara iyilik yaptıkça Allah’a yaklaşacak.

(*Ve’l-bu’dü mina’llâh*) “Allah’tan uzaklaşmanın sebebi, (*ellezî kuviye bihî ale’l-meàsî*) öyle bir şeydir ki, onunla insan günah işlemek hususunda güç kazanıyor, güçleniyor. Günah işlemeğe karşı hazırlıklarını tamamlamış oluyor, günah işleyecek duruma geliyor. Günah işlemeğe kuvvet kazanıyor. Güç kazandırıcı, Allah’tan uzaklaştırmacı şey nedir? (*Eş-şibe*) Tokluktur.”

(*Felâ tüşbiü bütüneküm*) “O halde karınlarınızı tıklım tıklım doldurmayınız ki; (*fetutfiu nûra’l-hikmeti min sudûriküm*) göğüslerinizdeki, kalbinizdeki o hikmetin nurunu söndürmesin!”

(*Feinne’l-hikmete testau fi’l-kalbi misle’s-sirâc*) “Çünkü hikmetin nuru kalpte kandil gibi yanar, etrafı aydınlatır. Ama böyle karnı çok doldurduğın zaman, o kalpteki hikmet nuru söner.” buyuruyor.

O zaman hikmetsiz kalır insan, yavanlaşır. Yaptığı işin tadı tuzu kalmaz.

“—Hocam, Ramazan’da tutarız.”

Ramazan'da farz... Ramazan'ın dışında da oruçlar vardır.

Peygamber Efendimiz pazartesi ve perşembe günleri oruç tutardı.

Sonra Eyyâm-ı Biyd oruçları tutardı. Yani Arabî ayların 13, 14 ve 15'inde, yani mehtaplı gecelerinin gündüzlerinde hep oruçlu olurdu; hiç bırakmamıştır.

Sonra Peygamber Efendimiz Receb'de, Şa'ban'da çok oruç tutardı.

Allah-u Teâlâ Hazretleri hikmet denilen o güzel hale sahip eylesin cümlemizi... Her şeyi yerli yerince konuşmak, her şeyi yerli yerince yapmak, Rabbimizin rızasına uygun yapmak, hakîmâne hareket edebilmek...

h. Amellerde Niyetin Önemi

Sonuncu hadis-i şerif... Sehl ibn-i Sa'd RA'dan rivayet edilmiş. Hatîb-i Bağdadi'de, Taberânî'de olan bir hadis-i şerif.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.185, no:5942; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.III, s.255; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*,

نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ وَعَمَلُ الْمُنَافِقِ خَيْرٌ مِنْ
نِيَّتِهِ وَكُلُّ يَعْمَلُ عَلَى نِيَّتِهِ فَإِذَا عَمِلَ الْمُؤْمِنُ عَمَلًا
نَارَ فِي قَلْبِهِ نُورًا

(طب. خط. ض. عن سهل بن سعد)

RE. 453/11 (*Niyyetü'l-mü'mini hayrun min amelihî, ve amelü'l- münâfıkı hayrun min niyyetihî, ve küllün ya'melü alâ niyyetihî, feizâ amile'l-mü'minü amelen nâra fî kalbihî nûrun*)

(*Niyyetü'l-mü'mini hayrun min amelihî*)
“Mü'minin niyeti amelinden, işinden daha hayırlıdır.” Çünkü mü'minin gönlüne baksan neler yapacak ama, yapabildiği ancak azıcık bir

c.IX, s.237, no:4811; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.285, no:6842; Sehl ibn-i Sa'd es-Sa'dî RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.119, no:148; Nüvâs ibn-i Sema'n el-Kilâbî RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.343, no:6860; İbnü'l-A'rabî Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.286, no:6843; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.XII, s.265; Hz. Ali RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.228, no:212; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.754, no:7237; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1834, no:2836; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.288, no:24903-24905.

şey... Dağları devirecek, neler yapacak dini için ama, ne yapsın ki azıcık yapabiliyor, yetiştiremiyor. Niyeti daha hayırlıdır amelinden...

(*Ve amelü'l-münâfıkı hayrun min niyyetihî*) “Münafığın da ameli, işi niyetinden daha hayırlıdır.” Çünkü münafık, niyeti bozuk demek zaten; kafası bozuk, gönlü bozuk...

Çünkü münafık, Müslümandan korkusundan, yaltaklandığından iyi şeyler yapar. Ama içi bozuktur. Onun işi iyi, içi bozuktur. Müslümanın ise niyeti daha hayırlıdır. Çünkü çok temiz kalplidir, çok iyi şeyler ister; ameli azdır. İnsanlar amelleriyle değil niyetleriyle cennete girecekler.

Bir insan namaz kılsa, kötü niyetle kılsa, kıymeti yok... İyi niyetli olduğu zaman kıymeti var. Oruç tutsa, kötü niyetle tutsa, kıymeti yok... İyi niyetli olduğu zaman kıymeti var.

Kötü niyetle oruç olur mu? Olur.

O halde bu hadisten bize çıkacak ders nedir? Niyetimizi mutlaka kontrol edeceğiz, tashih edeceğiz. İyi niyetli olmağa gayret edeceğiz.

(*Ve küllün ya'melü alâ niyyetihî*) “Herkes niyetine göre amel eder. (*Feizâ amile'l-mü'minü amelen nâra fî kalbihî nûrun*) Müslüman bir güzel amel işlediği zaman, onun kalbinde bir nur yanmağa başlar. Salih bir amel işlediği zaman, Müslümanın gönlünde bir ışık yanmağa başlar. Gönlü aydınlanmağa başlar. O halde iyilik yaptıkça bizim içimiz aydınlanacak.

“—Hocam, ben tesbih çekiyorum, bir şey yok... Gözümü kapatıyorum, bir şey yok...”

İyi amellere devam ettikçe, o zaman olacak bir şey... Onu yapmadan olmuyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri niyetimizi dürüst tutmayı, sağlam tutmayı nasib eylesin...

Her işinizin başında bu işi neden yaptığınızı kendinize sorun!

Sabah kapınızın görünecek yerine bir yazı yapıştırın:

“—Bugün ne yapacaksın?” diye.

Akşamleyin yatak odasında gözünüze ilişecek bir yere yazın:

“—Bugün ne yaptın?” diye.

Daima kendinizi ve niyetinizi kontrol edin!
Her işinizin rıza-i Bârî'ye uygun olmasına

dikkat edin! Eğer iş biraz bulaşıkça, bulanıkça, karışıkça, o işi yapmayın!

“—Ne niyetle yapıyorsun?”

“—İşte biraz yağ çekmek lâzım o adama da... İşte öyle olursa, şöyle olur.”

Tamam, o işi yapma! Bak, biraz niyet iyi değil...

“—Sırf Allah rızası için filanca zatı ziyaret edeceğim! Hastanede zavalılık.”

Tamam, iyi niyetlisin, yap!

“—Filanca seyahate gitti, çocuk çocuğuna biraz yardım edeceğim!”

Tamam, yap! Ama niyette bir bozukluk olduğu zaman, onu bırak.

Her işimizde niyetin kontrolü en önemli iş olmuş oluyor.

Rabbimiz bize o şuuru ihsan eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

16. 02. 1986 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak](#)

[için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ